

Punainen Risti
Röda Korset

SPR-LAUSUNTO

29.11.13

SISÄASIAINMINISTERIÖ

29. 11. 2013

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriölle

Suomen Punaisen Ristin lausunto rahankeräyslain (31.3.2006/255) muuttamisesta

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö 18.10.13, SM056:00/2012

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslain muuttamiseksi.

Suomen Punainen Risti – Finlands Röda Kors – on vuonna 1877 perustettu, erityislakiin (*Laki Suomen Punaisesta Rististä* 238/2000) perustuva, valtion tunnustama, julkisoikeudellinen yhdistys, joka tekee mittavaa avustus- ja vapaaehtoistyötä niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Kansainvälisesti Punaisen Ristin erityisasema perustuu sodan uhrien suojelemiseksi solmittuihin neljään Geneven yleissopimukseen vuodelta 1949 ja niitä täydentäviin kahteen lisäpöytäkirjaan vuodelta 1977. Kansainvälinen yhteisö on antanut Punaisen Ristin liikkeelle erityismandaatin valvoa ja kehittää kansainvälisiä sodan oikeussääntöjä eli humanitaarista oikeutta.

Sääntöjensä mukaan Suomen Punainen Risti on viranomaisia avustava järjestö, joka ylläpitää valmiutta toimia onnettomuus-, häiriö- ja selkkaustilanteissa. Sen toimintaan osallistuu kymmeniätuhansia vapaaehtoisia. Sekä kotimaan että kansainvälisen avustustoiminnan rahoittamisessa rahankeräyksillä on keskeinen rooli.

Yleistä

Rahankeräyslain muutoshankkeen taustalla on keväällä 2012 valmistunut esiselvitys. Selvitystyöryhmä päätyi esittämään, että laista poistettaisiin vaatimus rahankeräyslupaa hakevan yhteisön tai säätiön yleishyödyllisen tarkoituksen yksinomaisuudesta. Työryhmä halusi lisätä lakiin yksinomaisuusvaatimuksen käyttötarkoituksen osalle. Näin tulevaisuudessa yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö voisi kerätä varoja, mutta yksinomaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Lisäksi esiselvitystyöryhmä katsoi, että lakiin voitaisiin lisätä Suomen evankelisluterilaisen ja Suomen ortodoksikirkkojen hiippakuntien ja sitä kautta käytännössä seurakuntien oikeus rahankeräyksiin esimerkiksi diakoniatyön tarkoituksiin. Voimassa olevan lain mukaan kirkkoilla ei ole oikeutta toimeenpanna rahankeräyksiä.

Valmistuneessa lakiluonnoksessa esiselvitystyöryhmän näkemykset on otettu huomioon. Esityksen mukaan jatkossa luvansaajayhteisön toiminnan ei tarvitsisi olla yksinomaan yleishyödyllistä, mutta sen sijaan käyttötarkoituksen tulisi olla yksinomaan yleishyödyllistä.

Kirkkojen lisäksi lakiluonnos esittää rahankeräysoikeutta myös yliopistoille. Esityksessä ei esitetä muutoksia rahankeräysten luvanvaraisuuteen.

Suomen Punainen Risti, Keskustoimisto
Tehtaankatu 1 a, 00140 Helsinki, PL 168, 00141 Helsinki
Puhelin 020 701 2000 Faksi 020 701 2310

Finlands Röda Kors, Centralbyrån
Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, PB 168, 00141 Helsingfors
Telefon 020 701 2000 Telefax 020 701 2310

Y-tunnus / FO-nummer 0116988-7

Suomen Punainen Risti kuuluu
Punaisen Ristin ja Punaisen
Puolikuun yhdistysten
kansainväliseen liittoon.

Finlands Röda Kors hör till
Internationella rödakors- och rödahalvmånefor-
rationen.

punainenristi.fi
rodakorset.fi

29.11.13

Lakiluonnoksen valmistelutyö

Rahankeräyslain muutoksen valmistelutyössä ei ole selvitetty ollenkaan sitä, miten rahankeräystoiminnan merkittävä laajentaminen vaikuttaa kolmannen sektorin kansalaisjärjestöjen tulevaisuuden toimintamahdollisuuksiin. Suomen Punaisen Ristin kotimaan ja kansainvälinen avustustyö on perustunut lahjoituksiin yksityisiltä ja yhteisöiltä. Avustustyön kannalta taloudellisten voimavarojen vähentyminen voi johtaa siihen, että esimerkiksi valtakunnallinen läsnäolo paikallisyhteisöissä eri puolilla Suomea vähenee. Tällä on merkittäviä vaikutuksia siihen miten järjestö pystyy tukemaan vapaaehtoistoimijoitaan esimerkiksi lähiyhteisöjen turvallisuuteen, jaksamiseen ja huolenpitoon liittyvissä kysymyksissä.

Tämä kehitys ei vastaa niihin odotuksiin, joita järjestöihin kohdistuu. Punainen Risti ja useat muut rahankeräyksillä toimintaansa rahoittavat järjestöt mainitaan lukuisissa valtakunnallisissa ja alueellisissa strategioissa niinä toimijoina, joiden merkitys koko yhteiskunnan turvallisen kehityksen ja hyvinvoinnin turvaajina kasvaa ja joiden varaan esimerkiksi Itä- ja Pohjois-Suomen maaseutukyliä elinmahdollisuuksia tulevaisuudessa rakennetaan.

Suomen Punainen Risti pitää ongelmallisena myös sitä, että lakiluonnoksen valmistelussa ja yleisperusteluissa keskitytään lähes pelkästään perustelemaan sitä, miksi Suomen evankelisluterilaisen ja Suomen ortodoksikirkon hiippakunnille sekä Suomen 14 yliopistolle pitäisi sallia rahankeräyslain mukainen keräystoiminta. Nyt voimassa olevan rahankeräyslain mukaan näille yhteisöille ei voi myöntää rahankeräysoikeutta, koska ne ovat jo muun lainsäädännön perusteella varainhankinnassaan erityis-asemassa.

Suomen evankelisluterilaisella kirkolla ja Suomen ortodoksikirkolla on lakiin perustuva veronkanto-oikeus ja mahdollisuus kerätä kolehtia ilman erillisiä lupia ja seurantavolvollisuutta. Vuonna 2012 evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien kolehdit tuottivat lähes 20 miljoonaa euroa. Kolehtien kautta kirkot voisivat siis saavuttaa saman tavoitteen kuin rahankeräyslain muutoksella tavoitellaan.

Hiippakuntien kautta toteutettavaksi suunniteltu rahankeräystoiminta on myös siinä mielessä ongelmallinen, että käytännössä keräysten toteuttaminen jäisi paikallisten seurakuntien vastuulle. Näin keräyksistä aiheutuvat kulut kohdentuvat suurelta osin muualle kuin keräyslupan saajalle.

Yliopistot saavat pääosan rahoituksestaan suoraan valtiolta. Lisäksi yliopistoille annetuille lahjoituksille on määritelty verovähennysoikeus, jonka perusteella yksityishenkilö voi tehdä ansiotuloistaan 850 euron tai yritykset 250 000 euron verovähennyksen. Yliopistot toteuttivat vastikään myös erityissäädösten perusteella satoja miljoonia euroja tuottaneen varainhankintakampanjan.

Rahankeräyslain valmistelutyössä on paneuduttu puutteellisesti esitettyjen muutosten yhteiskunnallisen vaikutuksen arviointiin. Esimerkiksi keräyslupaa hakevan yhteisön tai säätiön yksinomaisesta yleishyödyllisyydestä luopumisella voi olla laajakantoisia vaikutuksia. Varmasti se johtaa tulkintaerimielisyyksiin eli samaan tilanteeseen, jonka takia nykyinen lainmuutoshanke käynnistettiin. Silloinhan kyse oli tulkin-

29.11.13

taerimielisyyksistä siinä, onko uskonnollisten yhteisöjen toiminta – esimerkiksi julistustyö – yksinomaan yleishyödyllistä vai ei.

Keräyslupaa hakevan yhteisön yksinomaisesta yleishyödyllisyydestä luopuminen edesauttaa mm. niitä jo valmisteilla olevia muutoksia, joiden mukaan ammattikorkeakouluille, julkisille kulttuurilaitoksille (mm. Kansallisoppea, Kansallisbaletti, Ateneum, Kansallismuseo) tulisi myöntää rahankeräyslupa. Valmisteilla on samankaltainen rahoituksen tukimalli, jonka yliopistot toteuttivat erityislain perusteella vuosina 2010–11. Silloin valtio kaksinkertaisti yliopistojen itse keräämät lahjoitusvarat.

Suomen Punainen Risti esittää, että keräyslupaa hakevan yhteisön tai säätiön yksinomaisesta yleishyödyllisyydestä ei tule luopua. Esitetty muutos voi merkittäväällä tavalla vaarantaa kansalaisjärjestöjen toiminnan rahoituksen sekä heikentää kansalaisten luottamusta siihen että lahjoitusten avulla tuetaan hyväntekeväisyyttä ja muuta selvästi yleishyödyllistä toimintaa.

Veronkanto-oikeus ja rahankeräys

Valmistelutyössä ei ole paneuduttu myöskään siihen yhteiskunnallisesti merkittävään kysymykseen, miten keräysoikeuden laajentaminen veronkanto-oikeuden omaavien yhteisöjen suuntaan tulee jatkossa tarkoittamaan.

Nyt valmistuneessa lakiesityksissä rahankeräysoikeutta esitetään vain evankelisluterilaisen ja ortodoksikirkon hiippakunnille ja sitä kautta käytännössä seurakunnille, mutta lainvalmisteluvaiheessa mm. kunnalliset tahot halusivat lausuntonsa mukaisesti itselleen rahankeräysoikeuden jo nyt. Voidaanko kunnille, kuntainliitoille ja koulutusyhtymille jatkossa myöntää keräyslupa hallinnollisella päätöksellä, kun luvansaajayhteisön ei enää tulevaisuudessa tarvitse olla yksinomaan yleishyödyllinen?

Valmistelutyössä ei ole pohdittu myöskään sitä miten rahankeräysoikeuden myöntäminen kirkkokunnille vaikuttaa kirkon piirissä toimivien mm. diakoniatyötä tekevien ja tukevien järjestöjen asemaan. Myös muilla uskonnollisilla yhteisöillä kuin evankelisluterilaisella ja ortodoksisella kirkolla on diakoniatyötä vastaavaa toimintaa.

Lainvalmistelutyössä on lähdetty siitä, että kirkot tarvitsevat lisää rahaa voidakseen toteuttaa kasvavaa avustustoimintaa eli diakoniatyötä. Tämä tulkinta diakoniatyöstä poikkeaa kuitenkin siitä, miten kirkot näkevät diakoniatyön ydinsisällön. Kirkkojärjestyksen mukaan diakoniatyö on ihmisten vastuuta toinen toisistaan, ei niinkään rahan jakamista.

Uuden keräyslakiesityksen mukaan seurakunnat eivät voi käyttää keräysvaroja lakisääteisiin menoihin, kirkkorakennusten korjaamisiin tai palkkoihin. Käytännössä näin kuitenkin kävisi, koska mahdolliset keräystuotot korvaisivat osaltaan nyt esimerkiksi kirkollisverovarilla toteutettua diakoniatyötä. Mikäli rahankeräystä toteuttaa sellainen taho, jolla on myös veronkanto-oikeus, tulee esimerkiksi keräyskulujen vertailtavuus ja avustuksen käytön seuranta vaikeammaksi.

29.11.13

Suomen Punainen Risti esittää, että veronkanto-oikeuden tai lahjoitusten verovähennysoikeuden omaavat toimijat rajataan rahankeräysoikeuden ulkopuolelle.

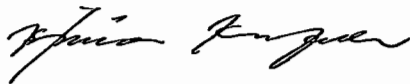
Keräysluvan voimassaoloajan pidentäminen

Suomen Punainen risti näkee myönteisenä sen, että keräysluvan voimassaoloaikaa esitetään pidennettäväksi kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Pidämme edelleen perusteltuna aiemmin esittämäämme kantaa, että vakiintuneet toimijat saisivat toistaiseksi voimassa olevan keräysluvan.

Lakiesityksen perusteluissa katsotaan, että keräysoikeuden saajien piirin laajentaminen ei tuo mukaan kuin kirkkokuntien hiippakunnat ja yliopistot, joten viranomaisten nyt ruuhkaantunut keräyslupien käsittelyaika ei lakimuutoksen takia pidenny. Punainen Risti katsoo kuitenkin, että esityksessä mainittu keräysluvan hakijan yksinomaisesta yleishyödyllisyydestä luopuminen tulee lisäämään keräysluvan hakijoiden määrää merkittävästi.

Suomen Punainen Risti esittää harkittavaksi toistaiseksi voimassa olevan keräysluvan käyttöönottoa vakiintuneille toimijoille.

Suomen Punainen Risti toimittaa tämän lausunnon liitteenä myös aiemman kannanottonsa, jossa laajemmin tarkastellaan lakimuutoksen vaikutuksia ja keräyslainsäädäntöön laajemminkin liittyviä muutostarpeita.

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

Rahankeräyslain uudistamishanke 2013 – Suomen Punaisen Ristin taustapaperi

13.3.2013

YHTEENVETO

Suomen Punaisen Ristin keskeiset näkemykset:

1. Nykyinen rahankeräyksen lupamenettely tulee säilyttää ja samalla varmistaa, että rahankeräys kuuluu vain yleishyödyllisille toimijoille ja yleishyödylliseen tarkoitukseen

Yleishyödyllisyyden vaatimuksen poistaminen keräyslupaan hakijalta tai hakijan toiminnalta johtaisi helposti siihen, että rahankeräyksiä ryhtyisivät järjestämään hyvin monenlaiset tahot, jopa yritykset. Suomen Punaisen Ristin mielestä yleishyödyllisyyden käsitettä voidaan tarkentaa, mutta määritelmän sisältöä ei pitäisi muuttaa. Sen sijaan keräyslupahakemusten käsittelyä tulee nopeuttaa ja lupien voimassaoloaikaa pidentää nykyisestä kahdesta vuodesta.

2. Rahankeräysoikeutta ei tule laajentaa tahoille, joilla on veronkanto-oikeus

Esimerkiksi kirkot ja seurakunnat voivat jo nyt toteuttaa keräyksiä kirkon piirissä toimivien yhdistysten ja säätiöiden keräyslupien turvin (esim. Yhteisvastuukeräys) sen lisäksi, että evankelisluterilainen ja ortodoksinen kirkko kantavat veroja henkilöjäseniltään ja saavat osuuden yhteisöverosta. Myöskään kolehdit eivät tarvitse keräyslupaa.

Valtaosin verovaroin toimivat yliopistot ovat sellaisia julkisia laitoksia, joille ei myöskään tulisi myöntää rahankeräysoikeutta. Yliopistojen rahoitusta turvaa jo nykyisellään mm. lahjoituksia koskeva verovähennysoikeus.

3. Yleishyödyllisellä vapaalla kansalaistoiminnalla on yhteiskunnallisesti suuri merkitys, jota ei tule rahankeräysoikeuden muutoksilla vaarantaa

Myös nykyisen pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen tärkeys suomalaiselle demokratialle ja ihmisten hyvinvoinnille. Rahankeräyslain tulee jatkossakin varmistaa kansalaisten luottamus siihen, että yleishyödyllisten järjestöjen järjestämät rahankeräykset ovat luotettavia ja rehellisiä.

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

Mistä on kysymys?

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen on asettanut lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä on keuhään 2013 aikana tehdä esitykset vuonna 2006 voimaan tulleen rahankeräyslain (255/2006) muuttamisesta.

Onko tarkoitus uudistaa koko keräyslaki?

Lainsäädäntöhanketta valmistellut työryhmä nimesi muutamia asioita, joihin se toivoi tarkennuksia, mutta nyt kansalaiskuulemisissa on nostettu esille vaatimus koko rahankeräyslain uudistamisesta ja siitä, että rahankeräyslaista pitäisi nykymuodossa kokonaan luopua.

Aikataulu vaikuttaa tiukalta?

Lainsäädäntöhankkeelle asetettu aikataulu on erittäin haastava. Lyhyellä valmistelulla pystytään voimassa olevaan lakiin tekemään joitakin tarkennuksia, mutta esille tulleet merkittävät muutokset ja uudet keräysmuodot vaatisivat hyvin perusteellisen valmistelun ja vaikutusten selvittelyn.

Punainen Risti katsoo, että hankkeelle annetussa aikataulussa voidaan lakiin tehdä pieniä muutoksia, mutta kokonaan uuden rahankeräyslain valmistelu vaatii merkittävästi enemmän aikaa. Nyt voimassa oleva laki jouduttiin viimeistelemään loppuvaiheessa varsin kiireisesti ja sen takia siihen jäi tulkinnanvaraisuuksia. Nyt ei pidä toistaa muutaman vuoden takaista virhettä.

Mitä lainkohtia halutaan muuttaa?

Yleishyödyllisyyden käsitettä halutaan selkiinnyttää. SPR:n kannan mukaan on hyvä, että nykyisen lain yleishyödyllisyys-käsitettä selkiytetään, mutta keräyslupan hakijan yleishyödyllisyysvaatimuksesta tai käyttökohteen yleishyödyllisyydestä ei tulisi luopua, koska yleishyödyllisyyden poistaminen voi tuoda markkinoille toimijoita, jotka heikentävät rahankeräyksen luotettavuutta.

Yleishyödyllisyydelle voidaan SPR:n näkemyksen mukaan hyvin rahankeräyslaissa määritellä sellainen sisältö, joka vastaa keräyslain tarpeita ja henkeä. Näin on tehty esimerkiksi tuloveroissa, jossa yleishyödyllisyys on määriteltä verotuksellisessa kontekstissa.

Kirkkokunnille ja seurakunnille halutaan keräyslupa. SPR katsoo, että nyt voimassa olevaa säädöstä ei tule muuttaa. Rahankeräysoikeuden myöntäminen sellaiselle julkisyhteisölle, jolla on lain takaama veronkanto-oikeus, muuttaa merkittävästi sitä toimintaympäristöä, jossa yleishyödylliset kansalaisjärjestöt tekevät merkittävää kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa auttaen avun tarpeessa olevia niin Suomessa kuin ulkomailla.

Kirkolla, seurakunnilla ja kirkkoa lähellä olevilla järjestöillä on jo nykyisin mukaan mahdollisuus merkittävään rahankeräykseen. Uskonnollisille yhteisöille myönnettävä rahankeräyslupa ei voisi tasavertaisuusperiaatteen perusteella rajoittua vain kristillisiin kirkkokuntiin vaan se merkitsisi kymmenien, jopa satojen erilaisten yhteisöjen toteuttamia rahankeräyksiä.

Yliopistoille halutaan rahankeräyslupa. Yliopistot toteuttivat jokin aika sitten pääomiensa lisäämiseksi erityislain perusteella merkittävän – lähes 300 miljoonaa euroa tuottaneen – rahankeräyksen, jonka tuotto valtion verovaroista toteutetun vastinrahoituspäätöksen jälkeen nousi lähes 850 miljoonaan euroon. Yliopistoja rahoitetaan suoraan valtion budjetista ja yliopistoille annetuista lahjoituksista voi lahjoittaja tehdä verovähennyksen. Tämän perusteella Punainen Risti katsoo, että yliopistot ovat jo nyt sellaisessa erityisasemassa, ettei niille pidä antaa laajennettua keräysoikeutta.

Rahankeräyslupan toimeenpanoajan pidentäminen. Lakiuudistuksessa halutaan turvata jatkuva keräyslupa tietyille vakiintuneille rahankeräystä toteuttaville yhteisöille. SPR katsoo, että nykyisen kahden vuoden keräyslupan muuttaminen jatkuvasti voimassa olevaksi säästää kustannuksia ja helpottaa keräysten järjestämistä.

Uudentyyppiset keräysmuodot. Rahankeräystoimintaan on viime aikoina internetin myötä tullut uusia keräystapoja ja -kanavia. Tällaisia ovat esimerkiksi toiminnot, joita kutsutaan joukkorahoitukseksi tai yhteisörahoitukseksi (crowdfunding, crowdsourcing). Joukkorahoitus liiketoi-

minnan harjoittamiseen sekä erilaisten projektien toteuttamiseen, mutta myös rahankeräysluvan alaisiin keräyksiin on tälläkin hetkellä mahdollista, mutta toimintoja sääntelevät useammat eri lait. Rahankeräyslaki koskee vain rahankeräystoimintaa.

Järjestön mielestä joukkorahoitukseen liittyvien toimintatapojen, järjestelmien ja valvontaratkaisujen selvittäminen mittavien, mutta myös yksittäisten henkilöiden ja naapuriapuun rinnastettavien keräysten osalta vaatii perusteellista tutkimista ennen kuin lakiin voidaan kirjata yksiselitteiset ja tasapuoliset säädökset, jotka ehkäisisivät esimerkiksi rikollisen rahankeräystoiminnan.

SPR katsoo, että joukkorahoitus on niin mittava keräystavan muutos, että sen sisällyttäminen rahankeräyslakiin nyt annetulla valmisteluajataululla on mahdotonta. Joukkorahoituksessa on usein kyse liiketoiminnan ja keräystoiminnan yhdistelmästä. Siksi SPR katsoo, että joukkorahoitukseen liittyvien toimintatapojen ja järjestelmien selvittäminen vaatii perusteellista tutkimista ennen kuin lakiin voidaan kirjata yksiselitteiset ja tasapuoliset säädökset, jotka ehkäisisivät esimerkiksi rikollisen rahankeräystoiminnan.

Mitä järjestöt ajattelevat rahankeräyslain uudistamisesta?

Suomen Punainen Risti katsoo, että vuonna 2006 voimaan tulleessa rahankeräyslaissa on käytännön työn yhteydessä ilmennyt eräitä tulkinnanvaraisuuksia, joita olisi hyvä täsmentää, mutta kokonaisuutena laki palvelee sitä tarkoitusta, mitä varten se on säädetty.

Suomen Punainen Risti on valmistellut tämän taustapaparin yhdessä Suomen Unicefin kanssa. Tämän lisäksi taustapaperin näkemyksiin ovat yhtyneet Marttaliitto ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

YKSITYISKOHTAISET TAUSTAT JA PERUSTELUT

1. Uudistushankkeen taustaa

Käynnistyneen rahankeräyslain uudistuksen juuret ovat nyt voimassa olevan lain hyväksymisvaiheissa. Vuonna 2006 hyväksytty rahankeräyslaki (255/2006) jouduttiin viime metreillä kirjoittamaan kovalla kiireellä ja siihen jäi muutamia tulkinnanvaraisia kohtia.

Nyt vilkkaana käynnistyneessä kansalaiskeskustelussa ei ole enää kysymys pelkästään vanhan rahankeräyslain selkiinnyttämisestä. On esitetty jopa koko rahankeräyslain ja siihen liittyvän lupajärjestelmän romuttamista. Netissä ja verkkomaailmassa levitettävien vetoomusten tavoitteena ja sisältönä on tiivistetysti ilmaistuna järjestelmä, jossa kuka tahansa saisi kerätä rahaa mihin tahansa hankkeeseen, joiden hyödyllisyyden tai luotettavuuden kansalaiset eli lahjoittajat voisivat sitten arvioida itse tai median avustamana erikseen.

Keskustelussa on - vahingossa tai tarkoituksellisesti - niputettu yhteen perinteinen verovapaa yleishyödyllinen rahankeräystoiminta ja hyödylliseksi koettava liiketoiminnan kaltainen kansalaistoiminta. Yhteisenä nimittäjänä on ns. joukkorahoitus (crowdfunding, crowdsourcing), jota ulkomailla jo käytetään sekä osana hyväntekeväisyyskeräyksiä että liiketoiminnan start up -rahoitusta.

Menossa oleva rahankeräyslain tarkistaminen alkoi, kun sisäministeri Päivi Räsänen asetti jo marraskuussa 2011 **selvityshankkeen**, jonka tehtävänä oli **arvioida** rahankeräyslain (255/2006) **mahdollisia muutostarpeita**. Sellaisiksi arvioitiin mm. yleishyödyllisyyden käsitteen selkiinnyttäminen, uskonnollisten yhteisöjen rahankeräysluvan saamisessa ilmenneet epäyhtenäisyydet ja se, voisiko evankelisluterilaiselle kirkolle ja ortodoksikirkkoille sekä niiden

seurakunnille kuitenkin antaa keräyslupa, vaikka 2006 laki sulkikin ne verotusoikeuden takia lupien ulkopuolelle.

Tämän selvityshankkeen loppuraportti valmistui toukokuussa 2012 ja siinä esitettiin lainsäädäntöhankkeen asettamista. Lakipykälää toivottiin selkiinnyttävän etenkin yleishyödyllisyyden käsitteen osalta. Työryhmä katsoi, että lakia tulisi muuttaa siten, että evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon seurakunnille avautuisi mahdollisuus kerätä rahaa esimerkiksi diakonisen avustustoiminnan rahoittamiseksi.

Sisäministeri Päivi Räsänen asetti selvityshankkeen esityksestä **lokakuussa 2012 lainsäädäntöhankkeen, jonka tehtävänä on valmistella ehdotukset rahankeräyslain muuttamisesta**. Ehdotukset laaditaan hallituksen esityksen muotoon. Hankkeen toimikausi on 19.10.2012–31.12.2013. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2013.

1.1. Terminologiaa

Voimassa olevan rahankeräyslain perusteluissa todetaan, että **lain tarkoituksena** on selvittää rahankeräystoiminnan eroa erityisesti kaupankäyntiin ja yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden muuhun varainhankintaan. Tarkoituksena on ollut myös tehostaa rahankeräysten lupaharkintaa ja tilitysten valvontaa sekä rahankeräysten toimeenpanon valvontaa väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi.

Rahankeräyksellä tarkoitetaan **vastikkeetonta varainhankintaa**, jossa **yleisöön vetoamalla kerätään rahaa**. Rahankeräyslain tarkoituksena on mahdollistaa yleishyödyllisten yhteisöjen ja säätiöiden yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseksi toimeenpannut rahankeräykset.

Yleishyödyllisyyden vaatimus rahankeräyslaissa on kaksitasoinen. Rahankeräyslaki edellyttää, että rahankeräysluvan **hakijan on oltava yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö, jonka toiminnan tarkoituksen on oltava yksinomaan yleishyödyllinen**. Lisäksi laissa edellytetään, että varat, joiden hankkimiseksi rahankeräys toimeenpannaan, **tulee käyttää kokonaisuudessaan yleishyödylliseen toimintaan**. (Rahankeräysluvan myöntäminen rekisteröimättömälle yhteisölle on mahdollista silloin kun kyse on yhteisöstä, jonka asemasta on säädetty lainsäädännössä - esimerkiksi Suomen Punainen Risti - tai jos rekisteröimättömyys johtuu toiminnan tilapäisestä luonteesta - esimerkiksi onnettomuustilanteen jälkeen uhrin lähipiirissä syntynyt avustusrengas).

Vaikka yleishyödyllisyys käsitteenä esiintyy sinänsä laajasti suomalaisessa lainsäädännössä, **yleishyödyllisyydellä ei ole lainsäädännössä yhtä yleistä määritelmää ja sisältöä**. Tämä seikka ei ole omiaan vähentämään yleishyödyllisyyden käsitteeseen liittyviä tulkintaongelmia.

Rahankeräyslakiin otetun määritelmän mukaan yleishyödyllinen toiminta on toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa. Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on puolestaan todettu, että myös erilainen uskonnollinen toiminta on lainkohdassa tarkoitettua yleishyödyllistä toimintaa. (Rahankeräyslakiesitystä koskeva eduskunnan hallintovaliokunnan mietintö HaVM 25/2005 s. 5.)

Laajempia toimintapiirejä koskeva yleishyödyllisyyden määritelmä sisältyy tuloverolain 22 §:ään, jonka mukaan yleishyödylliseksi toiminnaksi katsotaan tuossa laissa yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä tapahtuva toiminta. Verotuksellinen yleishyödyllisyyskriteeri ja rahankeräykseen liittyvä yleishyödyllisyyskriteeri eivät kuitenkaan olisi identtisiä, vaan niihin vaikuttaisi kyseisten sääntelytarpeiden erilaisuus.

Tuloverolain 22 §:ssä on määritelty yleishyödyllinen yhteisö kyseisen lain näkökulmasta. Yhteisö on yleishyödyllinen, jos 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisesti, henkisesti, siveellisesti tai yhteiskunnallisessa mielessä, 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin ja 3) se ei tuota toiminnallaan taloudellista etua osinkoina, voitto-osuutena tai kohtuullista suurempaa palkkana tai muuna hyvityksenä. Yleishyödyllinen yhteisö on lain 23 §:n mukaan vapautettu tuloverosta.

Uutta lainsäädäntöhanketta valmistellut työryhmä päätyi esittämään keräyslain joustavoittamista siten, että **laista poistettaisiin vaatimus yhteisön tai säätiön yleishyödyllisen tarkoituksen yksinomaisuudesta**. Samalla työryhmä katsoi, että lakiin tulisi **lisätä yksinomaisuusvaatimus laissa tarkoitettuun keräystarkoitukseen**.

Kirkkojen rahankeräysoikeuden osalta työryhmä katsoi, että evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon rahankeräysoikeus voitaisiin toteuttaa luontevammin siten, että **rahankeräyslakiin lisättäisiin kirkkojen seurakuntien oikeus saada rahankeräyslupa esimerkiksi diakoniatyön tarkoituksiin**.

Tehtävänannon mukaisen arvioinnin lisäksi työryhmän työssä nousi esiin myös muita mahdollisia rahankeräyslain muutostarpeita, joita säädösvalmisteluhankkeessa tulisi tarkastella erikseen. Näistä työryhmä nosti esille laissa säädetyn **rahankeräyksen toimeenpanoajan** rajoittumisen enintään kahden vuoden ajanjaksoon, eli vakiintuneet toimijat voisivat mahdollisesti saada toistaiseksi voimassa olevan keräysluvan.

1.2. Lainsäädäntöhankkeen organisointi

Hanke valmistellaan **virkatyönä sisäasiainministeriön poliisiosastolla**. Hankkeen vastuuvalmistelijana toimii ylitarkastaja Jukka Tukia. Hankkeeseen osallistuvat myös lainsäädäntöneuvos Riitta Aulanko sekä säädösvalmisteluavustaja Paula Honkanen.

Rahankeräyslain muutokset koskettavat varsin laajaa intressipiiriä. Tehokkaan työskentelyn varmistamiseksi **lainvalmistelutyötä tukemaan asetetaan poliisihallinnon sisäinen työryhmä**, jonka tehtävänä on huolehtia mm. riittävän laaja-alaisesta eri intressipiirien kuulemisesta.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrätään sisäasiainministeriön poliisiosastolta hallitusneuvos Katriina Laitinen, varapuheenjohtajaksi lainsäädäntöneuvos Riitta Aulanko ja sihteeriksi ylitarkastaja Jukka Tukia. Tämän lisäksi hankkeeseen osallistuvat asiantuntijoina arpajaishallintopäällikkö Jouni Laiho sekä ylitarkastaja Henna Salmi poliisihallituksesta.

2. Mitä muutoksia halutaan

Lainsäädäntöhankkeen puitteissa tehdään siis ehdotukset ainakin seuraavista asiakokonaisuuksista:

- lain säännösten selkeyttäminen yleishyödyllisyyden vaatimuksen osalta
- Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon rahankeräysoikeuden toteuttaminen
- rahankeräyksen toimeenpanoajan pidentäminen nykyisestä enintään kahden vuoden määräajasta pitempiaikaiseen ajanjaksoon
- muut välttämättömät säännösmuutokset (esim. kihlakunnan käsite lain 16 §:n 2 momentissa)

Tämän lisäksi käynnistyneessä keskustelussa on esille tuotu seuraavat muutosvaatimukset:

- yleishyödyllisyyden vaatimuksesta tulee luopua kokonaan
- rahankeräyslakiin sisältyvästä lupamenettelystä on luovuttava ja tilalle tulisi keräyksen käynnistämiseen liittyvä pelkkä ilmoitusmenettely
- yliopistoille halutaan lakiin kirjattu rahankeräysoikeus
- joukkorahoitus tulee sallia luvallisena keräysmuotona
- keräyslakiin pitäisi kirjata kulukatto

3. Punaisen Ristin näkemykset muutoksiin

3.1. Yleishyödyllisyyden käsite

Voimassa olevassa rahankeräyslaissa edellytetään yleishyödyllisyyden vaatimusta niin rahankeräyslupaan hakijalta (7 § "...lupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yksinomaan yleishyödyllinen tarkoitus...") kuin kerättyjen varojen käyttökohteelta (6 § "...keräys saadaan toimeenpanna varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan".)

Rahankeräyslain muutoshanketta valmistelleen työryhmän muistiossa ja myös ministeriön asettamispäätöksessä todetaan, että yleishyödyllisyyden käsite vaatii selkiinnyttämistä siihen liittyvien tulkintaongelmien takia.

Suomen Punainen Risti näkee hyvänä sen, että yleishyödyllisyyden käsitettä rahankeräyslaissa selkiinnytetään, mutta järjestö näkee tarpeettomana ja ongelmallisena sen, että rahankeräyslupaan hakijan yleishyödyllisyysvaatimuksesta luovuttaisiin ja että laissa säilytettäisiin vain käyttötarkoituksen yleishyödyllisyys.

Keräyksen järjestäjän yleishyödyllisyydestä luopuminen johtaa siihen, että rahankeräystä saatavat ryhtyä harjoittamaan hyvin monenlaiset yhdistykset, yhteisöt ja säätiöt, jopa yritykset, kunhan keräysten tuotto käytetään yleishyödylliseen kohteeseen. Rahankeräyksestä voisi siis tulla osa uusia toimijoita kiinnostavaa liiketoimintaa – varsinkin jos laissa tai asetuksissa ei aseteta mitään rajoituksia tai kulukattoa keräysten järjestämisestä syntyville tai sellaiseksi kirjattaville kuluille. Vaarana voi siis olla tilanne, josta nyt voimassa olevan keräyslain perusteluissa puhutaan – eli rahankeräystoiminnan luotettavuus vaarantuisi.

Yleishyödyllisyydelle voidaan Suomen Punaisen näkemyksen mukaan hyvin rahankeräyslaissa määritellä sellainen sisältö, joka vastaa keräyslain tarpeita ja henkeä. Näin on tehty esimerkiksi tuloverolaissa, jossa yleishyödyllisyys on määritelty verotuksellisessa kontekstissa

3.2. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen ortodoksisen kirkon rahankeräysoikeuden toteuttaminen

Sisäasiainministeriön lainsäädäntöhankkeen asettamispäätöksessä hankkeen tehtäväksi mainitaan sellaisten lainsäädännöllisten muutosten, tai kokonaan uusien säädösten tekeminen, jotka mahdollistavat rahankeräysoikeuden Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ja Suomen ortodoksille kirkolle.

Tehtävänanto poikkeaa merkittävästi voimassa olevan keräyslain 7 § 3 momentin säädöksistä, joiden mukaan "rahankeräyslupaa eivät voi saada valtio, kunta tai kuntayhtymä taikka evankelis-luterilainen kirkko tai ortodoksinen kirkkokunta taikka niiden seurakunta tai seurakuntayhtymä".

Vuoden 2006 rahankeräyslain valmisteluaineistossa ja perusteluissa todetaan, että valtio, kunnat tai kirkkokunnat eivät ole sellaisia keräyslain tarkoittamia yhteisöjä, joille voidaan myöntää keräyslupa. Tulkinta nojautuu pääosin siihen, että valtiolla, kunnilla ja seurakunnilla on veronkanto-oikeus. Verotulojen avulla ne voivat kattaa lakisääteisen ja muun toiminnan aiheuttamat kustannukset. Suomen Punainen Risti katsoo, että nyt voimassa olevaa säädöstä ei tältä osin tule muuttaa.

Rahankeräysoikeuden myöntäminen sellaiselle julkisyhteisölle, jolla on lain takaama veronkanto-oikeus, muuttaa merkittävästi sitä toimintaympäristöä, jossa yleishyödylliset kansalaisjärjestöt tekevät merkittävää kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa auttaen avun tarpeessa olevia niin Suomessa kuin ulkomaillakin.

Jo nykyinen voimassa oleva rahankeräyslaki mahdollistaa kymmenien kirkon piirissä toimivien järjestöjen rahankeräykset. Esimerkiksi vuosittainen Kirkkopalvelujen keräyslupan puitteissa, mutta käytännön tasolla seurakuntien organisoima, Yhteisvastuukeräys tuottaa yli viisi miljoonaa euroa. Adventtiaikana kirkoissa toteutettavat - Suomen Lähetysseuran keräyslupan alaiset - Kauneimmat joululaulut -tapahtumat tuottavat vuosittain toista miljoonaa euroa.

Kirkon piirissä kerätäänkin vuosittain kymmeniä miljoonia euroja kirkon toimintakenttää lähellä olevien toimintojen - kuten kirkollisen sektorin järjestöjen kotimaassa ja ulkomailla tekemän diakonia- ja lähetystyön - rahoittamiseen.

Keräysten lisäksi mm. evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnat kanavoivat vuosittain 10 - 20 miljoonaa euroa kirkollisveron tuottoa kirkon omien järjestöjen toimintaan niin suorien budjet-tiavustusten kuin harkinnanvaraisten avustusten ja kolehtituottojen kautta.

Seurakunnilla on mahdollisuus tilaisuuksissaan kerätä kolehteja, jotka eivät kuulu keräyslain piiriin. Kirkko ja seurakunnat voivat vastaanottaa myös lahjoituksia ja testamentteja, joten jo nykyisellään kirkon sektorilla on varsin laaja mahdollisuus diakoniatyötäkin tukevaan varainhankintaan, kirkollisveron lisäksi.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on antanut oman lausuntonsa rahankeräyslain muutos-hanketta valmistelleelle työryhmälle ja kirkko on perustellut seurakuntien rahankeräysoikeutta muun muassa sillä, että seurakuntien diakoniatyölle on nyt enemmän tarvetta ja että seurakunnat haluavat laajentaa tätä sosiaalitoiminnan sektoria.

Kirkko onkin kiinnittänyt huomiota diakoniatyön kehittämiseen ja nykyään mm. Kirkon Diakoniarahaston kautta tuetaan seurakuntien diakoniatyötä ja tähän toimintaan keräyksiä järjestää mm. Tukikummit-säätiö.

Diakonia on osa kirkon keskeisiä ydintehtäviä. Tällaisen keskeisen perustehtävän rahoittaminen rahankeräyksillä ei turvaa toiminnan tehokasta ja pitkäjänteistä kehittämistä.

Suomen Punainen Risti katsoo, että rahankeräysoikeuden myöntäminen kirkkokunnille ja seurakunnille avaa tulevaisuudessa mahdollisuuden myös harkita sitä, että kunnat voisivat tulevaisuudessa saada rahankeräysoikeuden. Tätä ajatusta on tukenut mm. sisäministeri Päivi Räsänen radiohaastattelussa 1. helmikuuta 2013.

Kuntien sosiaalitoiminnan rahoittaminen vapaaehtoisilla kansalaiskeräyksillä tuskin enää vastaisi niitä suomalaisen hyvinvointivaltion normeja ja arvoja, joita olemme tottuneet pitämään tärkeinä.

Rahankeräysoikeuden myöntäminen lainsäädännön perusteella erityisasemassa olevalle kahdelle viralliselle kirkolle ei tyydytä muita Suomessa toimivia uskonnollisia yhteisöjä, joista monet ovatkin ilmaisseet haluavansa myös rahankeräysoikeuden. Kaikkiaan Suomessa toimii satoja erilaisia uskonnollista yhteisöä.

3.3. Rahankeräyksen toimeenpanoajan pidentäminen nykyisestä enintään kahden vuoden määräajasta pitempiaikaiseen ajanjaksoon

Nykyisen keräyslain mukaan (8 §) järjestöt voivat saada rahankeräysluvan korkeintaan kahdeksi vuodeksi, eikä toimeenpanoaikaa voi jatkaa. Osa rahankeräysluvan saaneista järjestöistä on toiminut vuosikymmeniä luotettavasti ja pitkäjänteisesti, ilman ongelmia ja hyvässä yhteistoiminnassa viranomaisten kanssa.

Kahden vuoden välein tapahtuva keräysluvan uudistamistarve on aiheuttanut järjestöille merkittäviä kustannuksia. Tämä on syntynyt pääosin siitä, että kaikki keräysmateriaalit on jouduttu uudistamaan kahden vuoden välein, jotta oikeat ja ajantasaiset keräyslupatunnukset on saatu yleisön nähtäville. Lupaprosessi on vaatinut merkittäviä resursseja myös lupaviranomaisilta.

Suomen Punainen Risti pitääkin tervetulleena sitä, että vakiintuneille yleishyödyllisille kansalaisjärjestöille voitaisiin myöntää toistaiseksi voimassa oleva keräyslupa, johon liitettäisiin vuosittainen raportointivelvollisuus.

3.4. Rahankeräysten luvanvaraisuus

Voimassa olevan rahankeräyslain mukaan rahankeräys voidaan toimeenpanna vain viranomaisen antamalla rahankeräysluvalla. Lupaa eivät tarvitse koulu- ja harrasteryhmien rahankeräyksiin, eikä myöskään kokoontumislaisissa tarkoitetun yleisen kokouksen yhteydessä suoritettaviin rahankeräyksiin.

Keräysluvan voi saada yhteisö tai säätiö, jolla on yksinomaan yleishyödyllinen tarkoitus. Lain § 10-13 määrittellään myös tarkemmin luvan myöntämis- ja hylkäämisperusteita. Rahankeräyslupa voidaan hylätä, jos hakijan toiminta ei ole vakiintunutta, jos toiminnassa on mukana epäluotettavia henkilöitä tai jos keräyssuunnitelman ja käyttötarkoituksen välillä on esimerkiksi tuottojen ja kulujen osalta ilmeinen epäsuhta.

Keräyslain uudistamiseen liittyvissä **kuulemistilaisuuksissa on vaadittu täydellistä luopumista nykyisestä lupamenettelystä ja tilalle on esitetty ilmoitusmenettelyä**. Kuka tahansa voisi esitettyjen vaatimusten mukaan käynnistää keräyksen, kunhan ilmoittaa siitä rahankeräysilmoituksia varten avatulle verkkosivulle.

Suomen Punainen Risti katsoo, että lupamenettelyä voidaan pienempien toimijoiden osalta harkita kevennettäväksi, mutta järjestö esittää, että merkittäviin keräyksiin vaadittaisiin edelleen jatkossakin viranomaisen myöntämä keräyslupa.

Suomessa toimivat vakiintuneet rahankeräyksiä järjestävät järjestöt keräävät vuosittain kymmeniä miljoonia euroja yleishyödylliseen toimintaan. Tämä on mahdollista siksi, että lahjoittajat voivat luottaa järjestöjen ja niiden keräysten luotettavuuteen ja rehellisyyteen.

Punainen Risti katsoo, että viranomaisen myöntämä lupa on edelleen varmin luotettavuuden tae, vaikka järjestöt kehittäisivätkin oman toimintansa avoimuutta ja keräysten raportoinnin läpinäkyvyyttä.

Nyt voimassa olevan rahankeräyslain valmisteluaineistossa on useita esimerkkejä siitä, miten hyväntekeväisyyden muotoon rakennetun laajamittaisen liiketoiminnan avulla on kerätty huomattavia rahasummia rikollisiin tarkoituksiin. Jos keräyslupamenettelyä luovuttaisiin, on hyvin todennäköistä että tämänkaltaista toimintaa lisääntyisi.

3.5. Yliopistojen rahankeräysoikeus

Rahankeräyslain kuulemistilaisuudessa Suomessa toimivat yliopistot esittivät, että uuteen lakiin on kirjattava pykälä, joka mahdollistaa yliopistojen rahankeräysoikeuden. Yliopistothan keräsivät vuosina 2008 - 2011 toimintansa turvaamiseksi lahjoituksia noin 300 miljoonaa euroa, jotka valtio ns. vastinrahapäätöksellä kasvatti 2,5-kertaiseksi eli lähes 850 miljoonan euron kokonaissummaksi.

Yliopistojen rahankeräykseen tarvittiin poikkeuslupa, sillä 14 yliopistosta vain kaksi oli sellaisia, joille voimassa olevan rahankeräyslain mukaan voitiin edes harkita rahankeräysluvan myöntämistä eli ne olivat säätiöpohjaisia. Loput 12 oli julkisoikeudellisia laitoksia.

Yliopistot toimivat pääosin valtion rahoituksen eli verorahoituksen turvin. Näin ollen ne ovat valtioon, kuntiin ja kirkkoon verrattavia julkisoikeudellisia laitoksia.

Yliopistot kuuluvat myös tuloverolaissa määritellyn lahjoitusten verovapauden piiriin eli yliopistoille lahjoituksen tehnyt yhteisö saa vähentää lahjoituksen verotuksessaan. Lahjoituksen verovähennysoikeus koskee vain tieteen ja taiteen edistämiseksi tehtyjä lahjoituksia, eikä esimerkiksi yleishyödyllisen kansalaistoiminnan edistämiseksi tehtyjä lahjoituksia.

Suomen Punainen Risti katsoo, että yliopistoille ei tulisi myöntää rahankeräyslain mukaista keräysoikeutta, koska yliopistot toimivat julkisen rahoituksen turvin ja koska niillä jo nykyisellään on niiden omaa varainhankinta tukevia erityisoikeuksia.

3.6. Joukkorahoitus (crowdfunding, crowdsourcing)

Järjestöjen varainhankinnan kanavat ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana muuttuneet ja monipuolistuneet. Mukaan on tullut median avulla tapahtuvaa varainhankintaa, puhelinäänestysten ja keräysten yhdistelmiä, yritysyhteistyötä ja monia uusia lahjoitus- ja keräystoimintoja, joista on mahdoton sanoa, ovatko ne suoranaisia rahankeräyksiä vai jotakin muuta varainhankintaa.

Tällaisia ovat muun muassa ns. crowdfunding- tai crowdsourcing-toiminta (joukkorahoitus, yhteisörahoitus), jossa yksittäiset ihmiset tai organisaatiot keräävät avoimen verkkoviestinnän avulla tukea ja lahjoituksia laajoiltakin yleisöiltä.

Joukkorahoitus liiketoiminnan (<http://www.invesdor.com/>), erilaisten projektien (<http://mesenaatti.me/>) ja rahankeräysluvan alaisiin keräyksiin on tälläkin hetkellä mahdollista.

Jos rahankeräysluvan vaatimuksia kevennetään tai lupa poistetaan kokonaan, on varmistettava, että lahjoittajat voivat olla varmoja hankkeen toteutumisesta tai järjestäjän tai kohteen tarkoituksiperistä tai luotettavuudesta - myös niissä tapauksissa, joissa naapuriapuun rinnastettava, yksittäisen henkilön perustama keräys ylittää huomattavasti alkuperäisen tavoitteensa.

Kuluttajan kannalta olisi tärkeää, että kerääjä veloitetaan noudattamaan rahankeräyslain säädöksiä ja että kerääjä ilmoittaisi selkeästi sen, mikä on keräyskatto ja miten ylikertynyt osuus käytetään tai mitä keräysrahoille tapahtuu, jos keräys ei tuota hankkeen toteuttamiseen tarvittavaa rahamäärää.

Suomen Punainen Risti katsoo, että nyt annetulla aikataululla ei joukkorahoitukseen liittyviä kysymyksiä pystytä selvittämään niin aukottomasti, että tämän perusteella lakiin voitaisiin kirjata kattavia pykälä joukkorahoituksen käyttämisestä rahankeräystoiminnassa. Asia pitäisi lähettää erilliseen valmisteluun.

Tavoitteena pitäisi olla, että keräyslain uudistamisen yhteydessä rahankeräyslain alainen varainhankinnallinen joukkorahoitus määritellään niin, että pelkästään yleishyödyllisiin tarkoituksiin järjestettävät joukkorahoituseräykset ovat mahdollisia ja että ne erotetaan liiketoiminnan rahoittamiseen järjestettävästä varainhankinnasta.

Suomen Punaisen Ristin mielestä selkiinnyttämistä vaativat myös suurta epäselvyyttä aiheuttavat puhelinäänestysten ja puhelinkeräysten yhdistelmät, joissa ihmisiä kehoitetaan soittamaan, äänestämään ja lahjoittamaan puhelinsoitolla varoja hyvään tarkoitukseen.

Selkiinnyttämistä kaipaavat myös tietyn tyyppiset yritysysteistyömuodot, joissa yritykset rahoittavat esimerkiksi kehitysyhteistyöhankkeita, mutta kokoavat julkisilla vetoomuksilla lisäksi rahoitusta myös liikekumppaneiltaan ja asiakkailtaan.

3.7. Rahankeräysten kulujen määrittely

Voimassa olevan rahankeräyslain perusteluissa kiinnitetään merkittävää huomiota siihen, että lain tavoitteena on keräysten luotettavuuden, oikeellisuuden ja rehellisyyden turvaaminen. Tällaisia ovat mm. keräyksen todellinen käyttötarkoitus ja keräyksen kuluprosentti.

Nyt käynnistyneen rahankeräyslain muuttamiseen tähtäävän hankkeen asettamispäätöksessä tai keräyslain muutosta valmistelleen työryhmän raportissa ei mainita keräyskuluihin liittyvää sääntelytarvetta tai mahdollista kulukattoa tai sitä, miten lahjoittajat saavat etukäteen tietoa käynnissä olevan keräyksen kuluista.

Keräyskulujen ilmoittaminen on jo nykyisin pakollista rahankeräystilityksen yhteydessä, sillä rahankeräysasetuksen 503/2006 5 §:n 1. momentin 7. kohdassa on velvoite, että tilityksestä tulee ilmetä tiedot "maksetuista palkkioista ja muista toimeenpanosta aiheutuneista kuluista yksilöitynä". Lisäksi erikseen on velvoite saman pykälän 8. kohdassa, että tilityksestä tulee ilmetä tiedot "toimeenpanosta aiheutuneista kuluista yksilöitynä".

Sen sijaan mitään ohjeellista määräystä ei ole laadittu siitä, miten suuri osa keräyksen tuotosta voi mennä kuluihin tai minkälaisia menoeriä kuluihin voidaan kirjata.

Suomen Punainen Risti pitää tärkeänä, että rahankeräyksen hallintokuluille asetetaan kohtuullinen yläraja, mikä ennaltaehkäisee rahankeräyksen liittyviä väärinkäytöksiä.

Tämä on tärkeää sen takia, että nykyisellään eri toimijat laskevat keräyskuluprosenttinsa hyvin eri perusteilla. Osa kuluista maksetaan järjestäjien muiden tulojen avulla, osan kuluista kattavat ulkopuoliset tahot tai keräyksen järjestämiseen keskeisesti vaikuttavat työntekijät ovat kokonaan muiden organisaatioiden palveluksessa.

Yhtenäisen kuluraportointijärjestelmän puute aiheuttaa sen, että lahjoittajille voi syntyä kulloisenkin keräyksen kuluista väärä kuva ja esimerkiksi vertailujen tekeminen eri rahankeräysten välillä on lahjoittajalle mahdotonta.